El llegat que ens uneix: 750 anys de Jaume I el Conqueridor

Autor: Joan Galcerà Miralles
Data de publicació: 27-09-2026

Arran de la conferència que En Joan Galcerà va presentar a la 13a UNH, ha escrit un petit article d'homenatge a la figura de Jaume I El Conqueridor, monarca català que morí en el mateix 4 d'agost, data de la conferència de l'autor a Montblanc, però de fa 750 anys.

Fa exactament 750 anys, a Alzira, s'apagava la vida d'un dels monarques més decisius de la nostra història: el rei Jaume I el Conqueridor. Però el tancament dels seus ulls no va ser, ni de bon tros, el final de la seva història. Va ser el naixement d'un llegat compartit que avui, set segles i mig després, batega amb una força innegable en la nostra cultura, la nostra llengua i la nostra identitat.

Parlar de Jaume I és parlar d'un home que va desafiar el seu destí des de la infantesa. Orfe de pare i mare, captiu a mans dels qui havien de ser els seus enemics, i proclamat rei amb només sis anys. El seu regnat no es va construir sobre camins plans, sinó sobre la determinació, el coratge i una visió política extraordinària per a la seva època.

La història el recorda amb el sobrenom del "Conqueridor" per les seves gestes militars: la conquesta de Mallorca, la de l'antic regne de València, però també de la península Ibèrica. Però reduir la seva figura a la d'un simple soldat seria un error imperdonable. El veritable valor de Jaume I no rau en les fronteres que va dibuixar amb l'espasa, sinó en les institucions que va fundar i en els drets que va atorgar.

Ell va ser el creador dels Furs de València, el promulgador del Consolat de Mar per regular el comerç de tota la Mediterrània, i el protector de les Corts. Va entendre, de manera gairebé revolucionària per al segle tretze, que un territori no es governa només per la força de les armes, sinó a través del dret, el pactisme i el respecte a la llei.

A més, en una època on el llatí dominava la burocràcia i l'alta cultura, Jaume I va triar el català per dictar el Llibre dels Fets, la primera de les quatre grans cròniques. Amb aquest gest, no només ens va deixar el relat de la seva vida, sinó

que va fixar i dignificar la llengua que avui ens uneix i ens defineix com a poble.

Celebrar aquests 750 anys de la seva mort no és fer un exercici de nostàlgia. És mirar-nos al mirall del passat per entendre qui som. Som els fills i filles d'aquella llavor que ell va plantar. Un poble obert a la mar, comercial, dialogant i profundament orgullós de les seves arrels.

El millor homenatge que podem fer avui al rei Jaume I no és només recordar el seu nom, sinó preservar i enriquir el patrimoni humà, cultural i lingüístic que ens va llegar. Que la seva memòria i la dels mercedaris ens continuï inspirant per construir un futur de convivència, progrés i llibertat.

Moltes gràcies.

Joan Galcerà Miralles